

Gemeenteraad Rotterdam
T.a.v. de fractievoorzitters
Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Per mail: info@griffie.rotterdam.nl

Datum: 2 november 2022

Betreft: Toelichting op rol, functie en drijfveren van de
Rotterdamse energiecoöperaties en uitnodiging voor
dakexcursie en breder gesprek

Goudsesingel 136 – U3.13
3011 KD Rotterdam

www.energievanrotterdam.nl
info@energievanrotterdam.nl

Geachte leden van de gemeenteraad van Rotterdam,

Op 19 oktober jl. sprak de heer Donald van den Akker, voorzitter van Coöperatieve Vereniging Alex Energie U.A., in bij het inspreekmoment begroting voor burgers, maatschappelijke instellingen en wijkraden. Hij stelde de aanwezige raadsleden de vraag of het mogelijk is om als lokale energiecoöperaties toegang te krijgen tot het Rotterdamse Energietransitiefonds, omdat zij daar nu van worden uitgesloten.

Vanuit Alex Energie heeft u dan ook een brief ontvangen met het verzoek om het Energietransitiefonds open te stellen voor de Rotterdamse energiecoöperaties. Dat verzoek steunen wij, de energiecoöperaties van Rotterdam verenigd in **Energie van Rotterdam**, van harte.

Met de voorliggend brief willen wij graag ingaan op de vragen die naar aanleiding van het inspreekmoment door de raadsleden naar voren kwamen. Op die manier hopen we te verduidelijken wat energiecoöperaties zijn en doen, en wat hen drijft. Daarbij gaan we ook in op de verschillen tussen energiecoöperaties en commerciële marktpartijen, want dat laatste zijn we nadrukkelijk niet. Tot slot nodigen wij u graag uit voor breder gesprek met elkaar over de rol van energiecoöperaties in de lokale energietransitie.

Met hartelijke groet, namens de aangesloten energiecoöperaties,

Rob Kragten

Voorzitter Bestuur Coöperatieve Vereniging Energie van Rotterdam U.A.

DELFSHAVEN
ENERGIE
COÖPERATIE

de middellander
het zon bedrijf

1. Wat is een energiecoöperatie?

Een coöperatie is een mixvorm van een vereniging en een besloten vennootschap. Net als een vereniging heeft een coöperatie leden. Daarnaast vinden in een coöperatie economische activiteiten plaats (het bedrijf) en kan het zelfstandig eigenaar zijn van goederen en diensten. Een coöperatie mag dus ook voor eigen rekening en risico een onderneming voeren. Anders dan een vereniging kan een coöperatie wél winstuitkeringen aan leden uitbetalen.

Energiecoöperaties volgen de zeven principes van de coöperatieve beweging:

1. Open en vrijwillig lidmaatschap
2. Democratische controle door de leden
3. Economische participatie van de leden
4. Autonomie en onafhankelijkheid
5. Kennisoverdracht, vorming en informatievoorziening
6. Samenwerking tussen coöperaties
7. Aandacht voor de gemeenschap

Iedereen kan lid worden van een energiecoöperatie. De leden en het bestuur samen realiseren de projecten en organiseren de ledenactiviteiten. De meest bekende activiteiten van energiecoöperaties zijn het geven van voorlichting over energiebesparing, het verduurzamen van woningen en het realiseren én exploiteren van energieopwekking-installaties als zonnedaken, zonnevelden en windturbines.

De energiecoöperatie is de eigenaar van de installatie(s) waarmee duurzame energie wordt geproduceerd. En omdat een energiecoöperatie uit leden bestaat, zijn zij samen eigenaar van deze installatie(s). De leden bepalen daarnaast samen de koers en besluiten waar de winst – die overblijft van de opbrengst uit de installatie – naar toe gaat. Ten aanzien daarvan hebben de Rotterdamse energiecoöperaties met elkaar afgesproken, dat het grootste deel van de winst ten goede moet komen aan de wijk.

2. Een groeiende burgerbeweging in Nederland

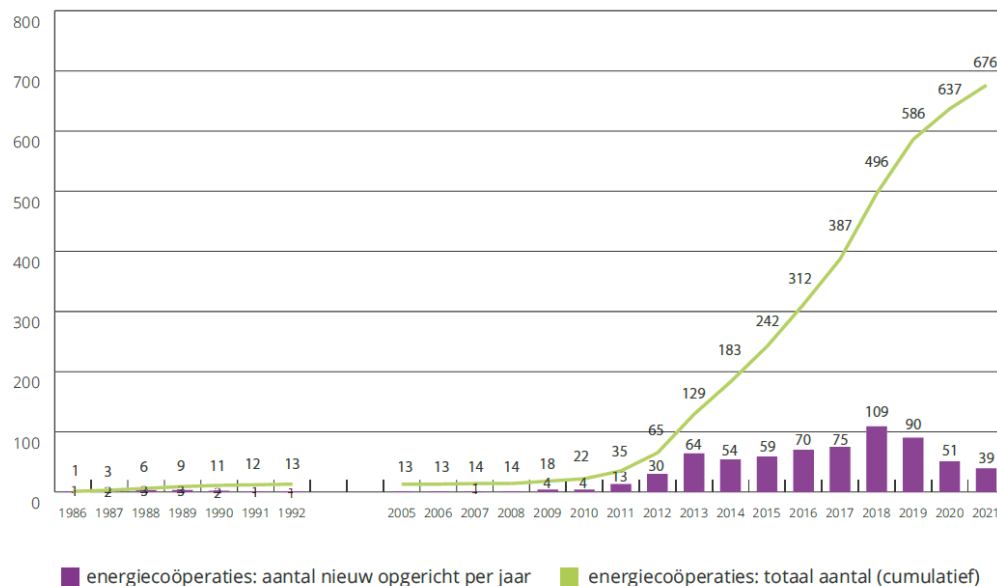
In een lokale energiecoöperatie verenigen wijkbewoners zich omdat ze bij willen dragen aan een duurzame, CO₂-vrije samenleving, beginnend in hun eigen omgeving. Hun activiteiten richten zich vooral op energiebewustzijn en -besparing, duurzame energieopwekking (productie) en het betrekken van de samenleving daarbij. Zij dragen daarmee bij aan de invulling van de opgave van 50% lokaal eigendom van grootschalig zon en wind op land. Maar ook coöperatieve zonnedaken in de stad zijn een manier om vorm te geven aan de opgave van lokaal eigendom.

Het lange termijnperspectief van deze coöperatieve beweging is een energievoorziening in handen van burgers en daarmee, niet onbelangrijk in deze tijd, onafhankelijkheid van buitenlandse aandeelhouders en autoritaire regimes.

In Rotterdam zijn nu vijf energiecoöperaties actief die in wijken werken aan de lokale energietransitie: Coöperatieve Vereniging Alex Energie (Rotterdam Alexander), Coöperatie Blijstroom (Rotterdam-Noord), Delfshaven Energie Coöperatie (Delfshaven), Energie Coöperatie Rozenburg (Rozenburg) en Coöperatie Zon op Zuid (Rotterdam-Zuid, voorlopig werkgebied:

IJsselmonde, Charlois, Feijenoord, Hoogvliet en Pernis). In bijlage 1 treft u de modelstatuten aan voor de (nieuw op te richten) Rotterdamse energiecoöperaties.

De coöperaties kennen allemaal een andere oorsprong en zitten in een ander stadium van ontwikkeling. Blijstroom, de oudste energiecoöperatie in de stad, bestaat inmiddels 10 jaar. Zon op Zuid is afgelopen augustus opgericht. Wat hen bindt is hun ambitie voor de stad. Daarnaast zijn er nog energiecoöperaties (i.o.) gericht op verduurzaming van bedrijventerreinen: Schiebroek en Hoogvliet. Samen maken zij onderdeel uit van de groeiende beweging in Nederland: In 2021 waren er 676 lokale energiecoöperaties met in totaal 111.476 leden. Zie ook de volgende afbeelding.

[Bron: Lokale Energiemonitor 2021, Hier Opgewekt]

Deze energiecoöperaties worden op landelijk niveau vertegenwoordigd door Energie Samen. Mede door jarenlange inzet van Energie Samen is de opgave van 50% lokaal eigendom in het Klimaatakkoord beland. De gedachte daarachter is dat alleen op die manier een energietransitie mét draagvlak van burgers mogelijk wordt. Energiecoöperaties spelen een belangrijke rol in die opgave.

3. Het 'Rotterdams Model'

In 2020 hebben de Rotterdamse energiecoöperaties en Wijkbedrijf De Middellander hun krachten gebundeld in Energie van Rotterdam, de stedelijke koepelcoöperatie. De energiecoöperaties zijn de leden en bepalen de koers van Energie van Rotterdam. De reden voor krachtenbundeling was de behoefte aan versnelling en opschaling (van de lokale energietransitie) en professionalisering van de energiecoöperaties.

Energie van Rotterdam biedt de leden:

- projectontwikkeling van, in eerste instantie, 90 coöperatieve zonnedaken in de hele stad – in 2020 vastgelegd in het Rotterdams Klimaatakkoord, deal nr. 54 'Op naar 90 coöperatieve zonnedaken'
- projectadministratie en -beheer ('backoffice')

- netwerk- en kennisontwikkeling ('platform')
- vertegenwoordiging en belangenbehartiging op stedelijk niveau

Met als doel dat de energiecoöperaties – die allemaal worden gerund door vrijwilligers – zich kunnen blijven richten op de wijken en kunnen werken aan groei in ledenaantal.

De ontwikkeling van 90 coöperatieve zonnedaken is een eerste concrete stap om als burgerbeweging te groeien en met elkaar toe te werken naar een energiezelfvoorziening. De kennis en ervaring daarmee was al in huis; Blijstroom heeft in de periode 2017 t/m 2020 vier coöperatieve zonnedaken gerealiseerd. Omdat de coöperaties het belangrijk vinden dat alle Rotterdammers in de stad mee kunnen doen met een zonnedak, en wijken uit verschillende mensen bestaan, is het Rotterdams Model bedacht: een solidair aanbodmodel dat het mogelijk maakt om op verschillende manieren mee te doen met een zonnedak, ook zonder te investeren (in geld). Daarmee worden de energiecoöperaties meer divers en inclusiever, is hun eigen grote wens.

De daken waar de coöperaties zich richten, betreffen in beginsel publiek en maatschappelijk vastgoed. Maatschappelijk vastgoed is onlangs in de rijksregeling DuMaVa ondersteund met subsidie voor verduurzaming. Het geringe effect dat dit heeft gesorteerd, benadrukt het belang van de activiteiten van energiecoöperaties. Er zijn intentieovereenkomsten met gemeente Rotterdam, Stichting Boor en Sportbedrijf Rotterdam, en in samenwerking met Stichting Schooldakrevolutie worden de komende periode ook alle andere scholenkoepels in de stad bij deze opgave betrokken. Omdat het gaat om publieke daken, zorgen de energiecoöperaties ervoor dat de opbrengsten ook terugvloeien naar de samenleving. De winst gaat deels naar de individuele leden en deels naar het Wijkfonds. De leden van de coöperatie besluiten samen waar het geld uit het Wijkfonds aan besteed wordt. Dit wordt vastgelegd in een Huishoudelijk Reglement. De bestemming moet, vanzelfsprekend, passen binnen de doelstelling van de coöperatie, en die is gericht op verduurzaming van de leefomgeving. Om die reden is het dus belangrijk dat de energiecoöperatie een goede afspiegeling is van de wijk(en) waarin ze actief is.

De Rotterdamse energiecoöperaties zijn aldus bewonersbedrijven van gewone Rotterdammers die op deze manier samen actief kunnen worden in de energietransitie. Hiermee:

- kunnen mensen zelf iets doen aan (energie)armoede,
- ontstaat een revolverend fonds dat zelfstandig investeert in de wijken van Rotterdam,
- wordt bijgedragen aan de klimaatdoelstellingen van de stad en
- worden de participatie en draagvlak vergroot bij dat deel van de Rotterdammers dat nog aan het begin staat van hun duurzaamheidsreis.

4. Financiering coöperatieve zonnedaken

De eerste zes zonnedaken onder het Rotterdams Model zijn nu in uitvoering. In de komende periode worden die alle zes daken feestelijk opgeleverd, houdt u de berichtgeving daarover in de gaten. Deze daken zijn gefinancierd volgens het volgende principe:

- met ledenfinanciering (obligatiehouders)
- indien geen 100% ledenfinanciering: met een lening van het landelijke Realisatiefonds voor energiecoöperaties

Omdat de inzet is om zoveel mogelijk winst voor de wijk te behouden, krijgen de obligatiehouders 'slechts' 2,5% rendement op hun inleg – een zonnedak levert, onder de goede omstandigheden zo'n 6-7% rendement. Het extra rendement wordt door de energiecoöperaties ingezet voor een Wijkfonds, waar jaarlijks geld naar toe stroomt om initiatieven in de buurt van het zonnedak te kunnen ondersteunen.

Het Rotterdams Model, met focus op maatschappelijke winst is goed ontvangen: er is voor de zes zonnedaken in zo'n zes maanden tijd ca. € 286.000 opgehaald van de in totaal benodigde ca. € 546.000, oftewel ruim 50% van de financiering is door de leden zelf opgebracht. (Uiteenlopend van 25% tot 100% ledenfinanciering per dak.)

Vorig jaar rond deze tijd stond de rentestand van het Realisatiefonds op gelijke hoogte met het rendement voor de leden en wel op 2,5%. Omdat de wereld in een jaar tijd ontzettend hard veranderd is, staat de rente van het Realisatiefonds momenteel al op 5,15%. Daarmee is het te duur geworden om daar geld te lenen. Of het gaat ten koste van het Wijkfonds, maar dat is nu juist een krachtig middel om als Rotterdammers samen in de wijken van Rotterdam te kunnen investeren.

De energiecoöperaties dus op zoek naar laagrentende revolverende fondsen. Geld dat, als dat nodig is, geleend kan worden tegen een lage rente, zodat zoveel mogelijk van de opbrengst opnieuw geïnvesteerd kan worden in de verduurzaming van onze wijken. Een lening uit het Energietransitiefonds tegen 2,1% rente kan daarin een heel groot verschil maken: dan kunnen de energiecoöperaties door met de ontwikkeling van de coöperatieve, publieke zonnedaken. Gebleken is namelijk dat de zonnedaken een belangrijk middel zijn om mensen aan energiecoöperaties te binden, ontmoeting tussen verschillende (groepen) mensen mogelijk te maken en zo aan een sterke burgerbeweging in Rotterdam te werken met een stem in de energievoorziening van de toekomst.

5. Het verschil tussen energiecoöperaties en commerciële marktpartijen

We begrijpen dat er onduidelijkheid bestaat over wat energiecoöperaties zijn en wat hen onderscheidt van andere marktpartijen. Daarom proberen we hierna de verschillen te benoemen.

In deze context gaat het over energiecoöperaties als **energieproducenten**: zij wekken met hun installaties duurzame energie op, verkopen die aan een energieleverancier en houden daar winst aan over die teruggaat naar de samenleving. Het grote verschil met commerciële energieproducenten is dat die geen leden hebben maar aandeelhouders, en dat veel van die aandeelhouders geen lokale partijen zijn. De bestemming van de winst wordt (aldus) in veel gevallen bepaald door buitenlandse grootaandeelhouders. In het geval van duurzame energie, betekent dit dat de winst die wordt gegenereerd met gratis energie (zon, wind) die in Nederland wordt opgewekt, in het buitenland terecht komt. We zijn daarmee de zeggenschap over onze eigen energie kwijt. Daarnaast zien we het afgelopen jaar dat grote marktpartijen voorwaarden aanpassen die de Rotterdammers niet ten goede komt. Een voorbeeld is het ingrijpen op de saldering, wat recent veel in het nieuws is geweest.

Een energiecoöperatie is een **autonome entiteit** en heeft een **lokaal en democratisch** bestuur; de leden bepalen. Daarnaast kent een energiecoöperatie geen leden met grote invloed in beleid of besluitvorming; ieder lid heeft één stem ongeacht zijn inleg, dat tot uiting komt in het coöperatieve

principe van 'one man one vote'. En iedereen kan lid worden tegen een jaarlijkse contributie die voor velen goed betaalbaar is – in Rotterdam kun je bij de meeste coöperaties kiezen voor een contributie die bij jou past, zoals € 0, € 10 of € 25 per jaar. Ook hebben de energievoöperaties hun werkgebied vastgelegd in hun statuten. Daarmee wordt voorkomen dat ze kunnen uitgroeien tot hele grote coöperaties die ver af zijn komen te staan van hun coöperatieve kern, denk aan voorbeelden als Rabobank, Campina, FloraHolland, etc.

Tot slot bieden energievoöperaties nog iets dat commerciële partijen niet kunnen. Zij werken door het inclusieve en democratische model aan **community- & capacitybuilding** van Rotterdammers: sociale cohesie in wijken wordt versterkt en de kennis en ervaring van betrokken bewoners groeit. Of dat nu is op organisatorisch vlak, bewustwording van klimaatverandering en energiebesparing of het bieden van kansen op werkgelegenheid in de duurzame energiesector.

6. Uitnodiging (zonne)dakexcursie

Deze brief roept vast nog veel meer vragen op. Wij nodigen u van harte uit om met ons mee te gaan op 'dakexcursie', naar één of meer coöperatieve zonnedaken in onze stad, zodat u kunt zien wat er al gebeurt in de stad. En vervolgens met elkaar in gesprek te gaan over al uw vragen.

7. Meer informatie

In deze brief vindt u enkele links naar websites en meer informatie die alleen vindbaar zijn als u deze brief digitaal ontvangt. Hieronder treft u de lijst met gebruikte links aan:

- De 7 coöperatieve principes: <https://www.icakompas.be/homepage/inleiding/de-7-ica-principes>
- 50% Lokaal Eigendom: <https://www.hieropgewekt.nl/kennisdossiers/50-lokaal-eigendom-veelgestelde-vragen>
- Alex Energie: www.alexenergie.nl
- Blijstroom: www.blijstroom.nl
- Delfshaven Energie Coöperatie: www.delfshavenenergiecoöperatie.nl
- Energie Coöperatie Rozenburg: www.ecrozenburg.nl
- Zon op Zuid: www.zonopzuid.nl
- Lokale Energie Monitor 2021: https://www.hieropgewekt.nl/uploads/inline/Lokale%20Energie%20Monitor%202021_def_digitaal.pdf
- Energie van Rotterdam: www.energievanrotterdam.nl
- Rotterdams Klimaatakkoord (deal nr. 54 'Op naar 90 coöperatieve zonnedaken'): <https://www.rotterdamsklimaatakkoord.nl/klimaatdeals/deals-uitvoering>
- Filmpje Rotterdams Model: <https://youtu.be/ypz9G2j45D8>
- Stichting Schooldakrevolutie: <https://schooldakrevolutie.nl/>
- Realisatiefonds energievoöperaties: <https://www.svn.nl/overheden/onze-fondsen/realisatiefonds/>
- En tot slot, een laatste verhelderende link naar een brochure van Energie Samen "Samenwerken met energievoöperaties; de lokale route naar een duurzame samenleving": https://energiesamen.blob.core.windows.net/media/221005_ES_energievoöperaties_Online.pdf

Bijlage 1: Modelstatuten energiecoöperatie

Statuten Energiecoöperatie [werknaam]

1. Definities

In deze statuten wordt onder de navolgende begrippen, indien met hoofdletter geschreven, verstaan:

Coöperatie: [naam coöperatie]

Kring: een per huishoudelijk reglement op basis van objectieve criteria gedefinieerde categorie of andere deelverzameling van de leden.

Schriftelijk: Daar waar in deze statuten "Schriftelijk" wordt vermeld, wordt bedoeld, tenzij de context het hiernavolgende uitdrukkelijk beperkt of uitsluit, een tekst die schriftelijk per post, per fax, email of middels enig ander daartoe geëigend elektronisch middel beschikbaar wordt gemaakt dusdanig dat deze tekst leesbaar, schriftelijk reproduceerbaar en elektronisch te bewaren is, en waarbij zowel verzender als ontvanger persoonlijk kunnen worden geïdentificeerd.

Werkgebied: Het geografische domein waarbinnen de Coöperatie haar activiteiten verricht en waaronder wordt verstaan, tenzij een huishoudelijk reglement dit anders bepaalt, [werkgebied].

2. Artikel 1 – Naam en Zetel.

1.1. **Naam.** De coöperatie draagt de naam: [naam coöperatie]

1.2. **Zetel.** Zij is gevestigd in Rotterdam.

3. Artikel 2 – Doel.

2.1. **Behoeften.** De Coöperatie stelt zich ten doel om krachtens overeenkomsten met haar leden te voorzien in hun behoefte aan een gebalanceerde duurzame energievoorziening en aan een structuur voor onderlinge samenwerking aan de kwaliteit van de leefomgeving in het Werkgebied van de Coöperatie. De Coöperatie is er mede op gericht in de regio Rotterdam een brede beweging te creëren die de transitie naar duurzame, CO₂-neutrale energie zelfvoorziening zal versnellen en aldus bij te dragen aan leefbare wijken met aandacht voor elkaar en ieders portemonnee. Zij oefent daartoe (al dan niet via dochtermaatschappijen) ten behoeve van haar leden een bedrijf uit gericht op:

- (a) bevordering van energiebesparing;
- (b) het op ecologisch onschadelijke wijze ontwikkelen, financieren, realiseren, exploiteren en instandhouden van duurzame energievoorzieningen;
- (c) productie en levering van duurzame energie;
- (d) de organisatie van transport, afname en verbruik van energie;
- (e) de afstemming van vraag naar en aanbod van duurzame energie;
- (f) het betrekken van burgers en organisaties in het Werkgebied bij de activiteiten van de Coöperatie en het behartigen van hun belangen;
- (g) het vergroten van het energiebewustzijn, het bevorderen van kennisontwikkeling, en het bevorderen van technische en sociale innovaties; en
- (h) het faciliteren van samenwerking van burgers en organisaties aan de kwaliteit van de leefomgeving in het Werkgebied.

2.2. Principes: De Coöperatie volgt de zeven principes van de coöperatieve beweging:

- 1 Open en vrijwillig lidmaatschap
- 2 Democratische controle door de leden
- 3 Economische participatie van de leden
- 4 Autonomie en onafhankelijkheid
- 5 Kennisoverdracht, vorming en informatievoorziening
- 6 Samenwerking tussen coöperaties
- 7 Aandacht voor de gemeenschap

2.3. Activiteiten. De coöperatie mag ter realisatie van haar doelstelling:

- (a) effecten uitgeven en overeenkomsten aangaan ter financiering van het bedrijf dat ze (al dan niet via dochtermaatschappijen) uitoefent;
- (b) vennootschappen en ondernemingen oprichten, verkrijgen, besturen, (doen) beheren, financieren en vervreemden;
- (c) samenwerken met vennootschappen en ondernemingen en belangen daarin verkrijgen en vervreemden;
- (d) garanties verstrekken en activa bezwaren ter financiering van het bedrijf dat ze (al dan niet via dochtermaatschappijen) uitoefent;
- (e) recht van opstal vestigen, registergoederen aankopen en in eigendom verkrijgen, verkopen en bezwaren;
- (f) leningen aangaan;
- (g) werkzaamheden verrichten in opdracht van derden;
- (h) winsten en/of kapitaalsrendementen herinvesteren voor bredere doelen samenhangend met het realiseren, behouden en de doorontwikkelen van leefbare wijken;
- (i) actieve ledenparticipatie bevorderen onder andere door de ontwikkeling van een systeem ter waardering van de inzet van vrijwilligersuren, dat desgewenst ook inzetbaar is als intern betaalsysteem voor onderlinge levering van onderlinge producten en diensten;
- (k) samenwerken met andere coöperaties en derden in harmonie met de doelstelling en waarden van de Coöperatie;
- (l) oprichter of lid worden van lokale, regionale of bovenregionale coöperaties die de doelstelling van de Coöperatie ondersteunen;
- (i) alle handelingen verrichten die voor realisatie van haar doel bevorderlijk zijn.

2.4. Niet leden. De Coöperatie kan soortgelijke overeenkomsten als zij met haar leden sluit ook met anderen aangaan, maar niet in zodanige mate dat de overeenkomsten met de leden slechts van ondergeschikte betekenis zijn.

4. Artikel 3 – Lidmaatschap. Ledenregister.

3.1. Leden. Leden kunnen zijn natuurlijke personen en rechtspersonen, die de missie van de Coöperatie onderschrijven en wensen bij te dragen aan de realisatie van haar doelstellingen.

3.2. Criteria en Categorieën. Op voorstel van het bestuur kan de algemene ledenvergadering – via vaststelling of wijziging van het huishoudelijk reglement – (i) criteria stellen voor het lidmaatschap van de Coöperatie; en (ii) leden in categorieën indelen.

- 3.3. **Aanvraag lidmaatschap.** De aanvraag om als lid te worden toegelaten moet Schriftelijk worden gericht aan het bestuur, door middel van een daartoe door het bestuur op te stellen formulier. De aanvrager verstrekt alle door het bestuur nodig geoordeelde gegevens.
- 3.4. **Toelating.** Het bestuur beslist over de toelating en deelt de aanvrager Schriftelijk mee of hij als lid is toegelaten of geweigerd. Ingeval van weigering staat voor de betrokkene gedurende een maand na dagtekening van de in de eerste zin van dit lid bedoelde mededeling beroep open op de algemene ledenvergadering. Het beroep dient Schriftelijk, gericht aan het bestuur, te worden ingesteld. De algemene ledenvergadering kan binnen twee maanden na het instellen van het beroep besluiten de aanvrager alsnog per direct als lid toe te laten. Tegen de beslissing van de algemene ledenvergadering staat geen beroep open.
- 3.5. **Aanvangsdatum.** Het lidmaatschap neemt een aanvang op een door het bestuur te bepalen datum.
- 3.6 **Eindiging.** Het lidmaatschap eindigt:
- (a) door opzegging door het lid;
 - (b) door opzegging door de Coöperatie;
 - (c) door ontzetting;
 - (d) in geval van een natuurlijke persoon: door het overlijden van het lid;
 - (e) in geval van een rechtspersoon: door ontbinding en door fusie waarbij het lid de verdwijnende rechtspersoon is.
- 3.7 **Opzegging door het lid.** Opzegging van het lidmaatschap door het lid geschiedt Schriftelijk aan het bestuur en is mogelijk tegen het einde van een boekjaar, met inachtneming van een termijn van ten minste één maand. Het bestuur bevestigt de ontvangst hiervan schriftelijk.
- 3.8 **Opzegging namens de Coöperatie.** Opzegging van het lidmaatschap namens de Coöperatie kan op elk moment door het bestuur worden gedaan:
- (a) wanneer het lid niet meer voldoet aan de eventuele vereisten die gelden voor het lidmaatschap, tenzij dit komt doordat de algemene ledenvergadering deze vereisten gedurende zijn lidmaatschap heeft gewijzigd;
 - (b) wanneer het lid zijn verplichtingen jegens de Coöperatie niet nakomt, ondanks meerdere schriftelijke aanmaningen;
 - (c) wanneer redelijkerwijs van de Coöperatie niet kan worden gevergd het lidmaatschap te laten voortduren.
- De opzegging geschiedt steeds schriftelijk met opgave van de redenen. Het lid kan vervolgens binnen één maand in beroep gaan bij de algemene ledenvergadering.
- 3.9 **Ontzetting.** Het bestuur van de Coöperatie kan een lid alleen uit het lidmaatschap ontzetten wanneer dat lid in strijd met de statuten, reglementen of besluiten van de Coöperatie handelt of wanneer het de Coöperatie op onredelijke wijze benadeelt. Het bestuur zal het lid zo snel mogelijk informeren over het besluit tot ontzetting, onder opgave van de redenen. Het lid kan vervolgens binnen één maand in beroep gaan bij de algemene ledenvergadering. Gedurende de beroepstermijn en hangende het beroep is het lid geschorst, ook ten aanzien van eventuele functies, welke het in de Coöperatie bekleedt.
- 3.10 **Persoonlijk en niet overdraagbaar.** Het lidmaatschap is persoonlijk en niet overdraagbaar.

- 3.11 **Ledenregister.** Het bestuur houdt een register (het 'ledenregister') bij waarin de namen en adressen van alle leden zijn opgenomen, inclusief van elk lid een persoonlijk e-mailadres. In het geval het een rechtspersoon betreft worden tevens opgenomen de naam, functie en contactgegevens van de natuurlijke persoon die dit lid binnen de Coöperatie vertegenwoordigt.
- 3.12 **Opgave van wijzigingen.** Ieder lid is verplicht om aan de Coöperatie schriftelijk opgave te doen van zijn gegevens als bedoeld in lid 11, alsmede van wijziging daarvan.

5. Artikel 4 – Algemene ledenvergadering.

- 4.1. **Bevoegdheid.** Aan de algemene ledenvergadering komen in de Coöperatie alle bevoegdheden toe, die niet door de wet of de statuten aan andere organen zijn opgedragen.
- 4.2. **Twee maal per jaar.** Ten minste tweemaal per jaar wordt een algemene ledenvergadering gehouden. In elk boekjaar wordt uiterlijk in de zesde maand behoudens verlenging van deze termijn met ten hoogste vijf maanden een algemene ledenvergadering gehouden, waarvan de agenda ten minste de volgende onderwerpen bevat:
- (a) de behandeling van het bestuursverslag;
 - (b) de vaststelling van de jaarrekening;
 - (c) de bestemming van de blijkens de jaarrekening behaalde winst;
 - (d) décharge van het bestuur.
- Voorts wordt uiterlijk in november een algemene ledenvergadering gehouden om tenminste de volgende onderwerpen te agenderen:
- (e) de begroting voor het volgend boekjaar; en
 - (f) het strategisch beleid van de Coöperatie.
- 4.3. **Oproep.** Het bestuur roept de algemene ledenvergadering bijeen door een Schriftelijke oproep aan de leden. De oproep wordt ten minste veertien dagen voor de vergadering verstuurd en bij de oproep worden de te behandelen onderwerpen en de locatie van de vergadering vermeld.
- 4.4 **Verzoek van de leden.** Op Schriftelijk verzoek van ten minste één/tiende van de stemgerechtigde leden is het bestuur verplicht tot het bijeenroepen van een algemene ledenvergadering, te houden binnen vier weken na indiening van het verzoek. Indien aan het verzoek binnen veertien dagen geen gevolg wordt gegeven, kunnen de verzoekers zelf de algemene ledenvergadering bijeenroepen. De verzoekers kunnen dan ook anderen dan bestuurders belasten met de leiding van de vergadering en het opstellen van de notulen.

6. Artikel 5 – Orde van de algemene ledenvergadering.

- 5.1. **Toegang.** Alle leden hebben toegang tot de algemene ledenvergadering. Het bestuur kan besluiten om ook anderen uit te nodigen.
- 5.2. **Stemrecht.** Met uitzondering van een geschorst lid heeft ieder lid één stem. Blanco stemmen en ongeldige stemmen worden geacht niet te zijn uitgebracht.
- 5.3. **Machtiging.** Ieder stemgerechtigd lid kan een andere stemgerechtigde Schriftelijk machtigen tot het uitbrengen van zijn stem. Een stemgerechtigde kan voor ten hoogste twee personen als gemachtigde optreden.

- 5.4. **Voorzitter.** De algemene ledenvergadering wordt voorgezeten door de voorzitter van het bestuur van de Coöperatie, bij zijn afwezigheid door een ander lid van het bestuur. Zijn geen bestuurders aanwezig, dan voorziet de vergadering zelf in het voorzitterschap. De voorzitter bepaalt de wijze waarop de stemmingen in de algemene ledenvergadering worden gehouden.
- 5.5. **Meerderheid.** Alle besluiten waarvoor bij de wet of bij deze statuten geen grotere meerderheid is voorgeschreven, worden genomen bij meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen. Bij staking van de stemmen is het voorstel verworpen. Staken de stemmen bij verkiezing van personen, dan beslist het lot. Indien bij verkiezing tussen meer dan twee personen door niemand een meerderheid is verkregen wordt herstemd tussen de twee personen, die het grootste aantal stemmen kregen, zo nodig na tussenstemming.
- 5.6. **Notulen.** Van de algemene ledenvergadering worden notulen bijgehouden door de secretaris van de Coöperatie. Bij afwezigheid van de secretaris van de Coöperatie, wijst de voorzitter van de vergadering een andere notulist aan. Deze notulen worden in dezelfde of in de eerstvolgende algemene ledenvergadering vastgesteld en als blijkt daarvan door de voorzitter en de notulist van die vergadering ondertekend.
- 5.7. **Onderwerpen buiten de oproep.** Over onderwerpen die niet vermeld zijn bij de oproep, kan in een algemene ledenvergadering geen besluit worden genomen, tenzij alle leden in die vergadering aanwezig of vertegenwoordigd zijn en geen van de aanwezigen bezwaar maakt tegen een dergelijke besluitvorming.
- 5.8. **Elektronisch stemmen.** Het stemrecht in de algemene ledenvergadering kan worden uitgeoefend door middel van een elektronisch communicatiemiddel, mits dat bij oproeping bekend is gemaakt en het stemmende lid:
- a. kan worden geïdentificeerd;
 - b. rechtstreeks kan kennisnemen van de verhandelingen ter vergadering;
 - c. tot stemming bevoegd is; en
 - d. kan deelnemen aan de beraadslaging.
- 5.9. **Vooraf stemmen.** Stemmen die voorafgaand aan de algemene ledenvergadering via een elektronisch communicatiemiddel worden uitgebracht, kunnen gelijk worden gesteld met stemmen die ten tijde van de vergadering worden uitgebracht. De periode voor voorafgaand stemmen start niet eerder dan op de vijfde dag voor die van de vergadering,
7. **Artikel 6 – Vergadering van een Kring.**
- 6.1. **Goedkeuring van een Kring.** Een huishoudelijk reglement kan bepalen dat, en onder welke omstandigheden, voorgenomen besluiten van het bestuur de goedkeuring behoeven van één of enkele specifieke Kringen. Indien de vereiste goedkeuring niet wordt verleend, zal het bestuur zijn voorgenomen besluit intrekken en een nieuw voorgenomen besluit ter goedkeuring aan de vergadering van de betreffende Kring(en) voorleggen en wel binnen vier weken na afloop van de vergadering waarin de goedkeuring is geweigerd. Deze procedure kan worden herhaald totdat de vereiste goedkeuring is verleend. Het besluit van de vergadering van deze Kring(en) – aldus genomen – wordt gelijk gesteld met het besluit genomen door de algemene ledenvergadering.

- 6.2. **Stemrecht. Machtiging. Meerderheid. Elektronisch Stemmen.** Op de vergadering van de Kring is het bepaalde in artikel 5.2 (Stemrecht), 5.3 (Machtiging), 5.5 (Meerderheid), 5.8 (Elektronisch stemmen) en 5.9 (Vooraf stemmen) van toepassing.
- 6.3. **Algemene regeling.** Al hetgeen met betrekking tot de Kringen – naar het oordeel van het bestuur – algemene regeling behoeft, wordt geregeld in het huishoudelijk reglement van de Coöperatie.

8. Artikel 7 – Bestuur.

- 7.1. **Samenstelling.** De Coöperatie wordt bestuurd door een bestuur, bestaande uit een door de algemene ledenvergadering te bepalen aantal van ten minste drie (3) maar bij voorkeur zeven (7) bestuurders. Slechts natuurlijke personen kunnen bestuurder zijn. Maximaal een/derde (1/3) van de bestuurders kunnen niet-leden zijn.
- 7.2. **Benoeming.** Voor zover de benoeming niet is geschied bij de akte van oprichting van de Coöperatie, worden de bestuurders door de algemene ledenvergadering benoemd. De voordracht voor nieuwe bestuursleden wordt gedaan door het bestuur.
- 7.3. **Einde lidmaatschap. Schorsing.** Bestuursleden kunnen te allen tijde door de algemene ledenvergadering worden geschorst of ontslagen. Ook kunnen ze zelf hun bestuurslidmaatschap opzeggen. Een schorsing kan één of meer malen door de algemene ledenvergadering worden verlengd, maar in totaal niet langer duren dan drie maanden. Is na verloop van die tijd geen beslissing genomen tot opheffing van de schorsing of tot ontslag, dan eindigt de schorsing.
- 7.4. **Functionarissen.** De voorzitter van het bestuur wordt door de algemene ledenvergadering in functie gekozen. Het bestuur kiest uit zijn midden een secretaris, een penningmeester en elke andere functionaris die het voor zijn gewenste functioneren nodig acht. Het bestuur kan ter ondersteuning van de secretaris iemand aanwijzen die geen lid van het bestuur is en de titel van ambtelijk secretaris draagt.
- 7.5. **Termijn.** Iedere bestuurder heeft zitting voor de tijd van drie jaar, doch, indien nodig, kan de algemene ledenvergadering voor één of meer bestuurders een kortere of langere zittingsduur vaststellen. De bestuurders treden periodiek af volgens een op te maken rooster. Een wijziging in het rooster van aftreden kan niet meebrengen, dat een zittende bestuurder tegen zijn wil defungeert, voordat de termijn waarvoor hij benoemd is verstreken is. De aftredende bestuurders zijn terstond tweemaal herkiesbaar. Vaststelling van een langere zittingsduur door de algemene ledenvergadering kan er niet toe leiden dat een individuele bestuurder langer dan twaalf (12) jaar zitting heeft.
- 7.6. **Vacature.** Indien moet worden overgegaan tot de benoeming van een bestuurder ter voorziening in een vacature nodigt het bestuur de leden Schriftelijk uit kandidaten voor te dragen. Het bestuur stelt een profielschets op voor de omvang en de samenstelling van het bestuur, rekening houdend met de aard van de activiteiten die door de Coöperatie worden uitgevoerd en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de bestuurders. Het bestuur bespreekt de profielschets in de algemene ledenvergadering. In een vacature wordt voorzien binnen drie maanden na het ontstaan van de vacature.
- 7.7. **Integriteit.** Van bestuurders en andere leden wordt integriteit verlangd. Bestuurders committeren zich er aan naar eer en geweten te handelen en zowel de wet als de letter en

de geest van deze statuten te respecteren, en er alles aan te zullen doen om transparantie en betrouwbaarheid te bevorderen en op zuiverheid te toetsen.

- 7.8. **Vergoeding.** De vergoeding voor bestuurders voor de uitvoering van hun bestuurlijke werkzaamheden wordt op voorstel van het bestuur door de algemene ledenvergadering vastgesteld.
- 7.9. **Belet of Ontstentenis.** Ingeval van belet of ontstentenis van één of meer bestuurders blijven de overblijvende bestuurders of is de enig overblijvende bestuurder met het bestuur belast. Bij ontstentenis of belet van alle bestuurders is elk lid zelfstandig bevoegd om een algemene ledenvergadering bijeen te roepen, om in het bestuur te voorzien.
- 7.10 **Administratie.** Het bestuur is verplicht van de vermogenstoestand van de Coöperatie en van alles betreffende de werkzaamheden van de Coöperatie op zodanige wijze een administratie te voeren en de daartoe behorende boeken, bescheiden en andere gegevensdragers op zodanige wijze te bewaren, dat te allen tijde de rechten en verplichtingen van de Coöperatie kunnen worden gekend.
- 7.11. **Bestuursreglement.** Hetgeen naar het oordeel van het bestuur met betrekking tot haar intern functioneren algemene regeling behoeft, wordt geregeld in het bestuursreglement van de Coöperatie.

9. Artikel 8 – Bestuursvergadering.

- 8.1. **Oproep.** Het bestuur van de Coöperatie vergadert zo dikwijls als een bestuurder dit nodig acht. Vergaderingen worden bijeengeroepen door middel van een oproep, aan elk lid afzonderlijk gericht. De termijn van oproeping bedraagt ten minste zeven dagen, de dag van de oproeping en die van de vergadering niet meegerekend. De oproep vermeldt de plaats waar en het tijdstip waarop de vergadering wordt gehouden, zomede de punten van behandeling.
- 8.2. **Voorzitter en notulen.** De voorzitter van het bestuur leidt de bestuursvergadering. Bij afwezigheid van de voorzitter leidt een ander lid van het bestuur de bestuursvergadering. De secretaris van de Coöperatie houdt de notulen. Bij afwezigheid van de secretaris, wijst de vergadering een andere notulist aan.
- 8.3. **Besluitvorming.** In de bestuursvergadering heeft elke bestuurder één stem. Bestuursbesluiten worden genomen met volstrekte meerderheid van stemmen. Geen besluiten kunnen worden genomen indien niet de meerderheid van de in functie zijnde bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd is. Blanco stemmen en ongeldige stemmen worden geacht niet te zijn uitgebracht. Staken de stemmen, dan is het voorstel verworpen.
- 8.4. **Stemmen.** Over zaken wordt mondeling, over personen schriftelijk gestemd met gesloten ongetekende briefjes. Stemming op andere wijze, bij voorbeeld bij acclamatie, is toegestaan, indien geen van de aanwezigen zich daartegen verzet.
- 8.5. **Voltallig bestuur.** In een vergadering, waarin het gehele bestuur aanwezig of vertegenwoordigd is, kunnen, mits met algemene stemmen, geldige besluiten worden genomen ook indien de voorschriften bedoeld in lid 1, niet in acht zijn genomen.
- 8.6. **Schriftelijke besluiten.** Het bestuur kan ook Schriftelijk besluiten zonder het houden van een vergadering, mits geen van de bestuurders daartegen bezwaar maakt.

- 8.7. **Machtiging.** Bestuurders kunnen zich ter vergadering elk door één Schriftelijk gevolmachtigde medebestuurder doen vertegenwoordigen.
- 8.8. **Goedkeuring.** De algemene ledenvergadering is bevoegd om besluiten van het bestuur aan haar goedkeuring te onderwerpen. Zij dient het bestuur daartoe schriftelijk te instrueren onder duidelijke beschrijving van de onderhavige besluiten.

10. Artikel 9 – Vertegenwoordiging.

- 9.1. **Vertegenwoordiging.** Het bestuur vertegenwoordigt de Coöperatie. Ook twee bestuurders gezamenlijk kunnen de Coöperatie vertegenwoordigen.
- 9.2. **Bevoegdheid.** Het bestuur is bevoegd tot het aangaan van verplichtingen en het doen van uitgaven voor zover deze qua doel en omvang passen binnen de door de algemene ledenvergadering vastgestelde begroting, of noodzakelijk zijn om de belangen van de Coöperatie veilig te stellen.
- 9.3. **Belangenconflict.** Een bestuurder neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming, indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de Coöperatie of het bedrijf dat zij uitoefent. Wanneer ten aanzien van alle bestuurders sprake is van een dergelijk persoonlijk belang, wordt het besluit genomen door de algemene ledenvergadering.

11. Artikel 10 – Uitgifte en overdracht van Participaties.

- 10.1. **Participaties.** De Coöperatie is bevoegd om participaties uit te geven aan haar leden voor de financiering van het bedrijf dat ze (al dan niet via dochtermaatschappijen) uitoefent. Een participatie betreft een financiële deelname in de Coöperatie, ongeacht de kwalificatie ervan als vreemd of eigen vermogen van de Coöperatie, en ongeacht of deze persoonlijk of verhandelbaar is.
- 10.2. **Belang.** Uitgifte van participaties dient zodanig te gebeuren dat niemand er direct of indirect 5% of meer van het eigendomsbelang in de Coöperatie door verkrijgt.
- 10.3. **Besluit.** Tot uitgifte van participaties wordt besloten door het bestuur, welk besluit goedkeuring behoeft van de algemene ledenvergadering. Een besluit tot uitgifte van participaties vermeldt in ieder geval:
- (a) de reden van de uitgifte;
 - (b) de beoogde bestemming van het middels de uitgifte te verwerven vermogen;
 - (c) de maximale tegenwaarde van de uitgifte; en
 - (d) de participatievoorwaarden.
- 10.4. **Aanbieding.** De aanbidding van participaties vindt niet plaats voordat:
- (a) het besluit daartoe door de algemene ledenvergadering is goedgekeurd, onder vaststelling van de participatievoorwaarden; en
 - (b) het bestuur een door de algemene ledenvergadering goedgekeurd informatiedocument algemeen beschikbaar heeft gesteld dat alle essentiële informatie bevat die een belangstellende nodig heeft om een geïnformeerd besluit te nemen over de onderhavige aanbidding.
- 10.5. **Register.** Het bestuur houdt een register (het 'participatieregister') bij waarin de namen en adressen van alle houders van door de Coöperatie uitgegeven participaties zijn opgenomen

(inclusief van elke houder een persoonlijk e-mailadres) onder vermelding van de aantallen en de specificaties die van belang zijn voor de nakoming door de Coöperatie van haar verplichtingen jegens de participanten.

- 10.6. **Overdracht en verhandeling.** Door de Coöperatie uitgegeven verhandelbare participaties zijn overdraagbaar aan leden van de Coöperatie, met dien verstande dat niemand (onder bijzondere titel) direct of indirect 5% of meer van het eigendomsbelang in de Coöperatie mag verwerven. De voorwaarden waaronder verhandelbare participaties worden aangeboden kunnen de verhandelbaarheid van die participaties evenwel beperken tot bepaalde categorieën van leden.
- 10.7. **Schriftelijke akte en medewerking.** Overdracht van door de Coöperatie uitgegeven participaties vereist een schriftelijke akte en medewerking van de Coöperatie. Deze akte wordt opgemaakt tussen de vervreemder en de verkrijger. De Coöperatie kan aan de vorm en de inhoud van de akte nadere eisen stellen. Medewerking aan overdracht wordt aangevraagd middels een door of namens de Coöperatie daartoe beschikbaar te stellen formulier.
- 10.8. **Aanpassing register.** De voor overdracht benodigde medewerking bestaat in ieder geval uit aanpassing van het participatieregister. Zonder deze medewerking vindt geen geldige overdracht plaats. Van de aanpassing wordt mededeling gedaan aan zowel de vervreemder als de verkrijger.
- 10.9. **Algemene regeling.** Hetgeen naar het oordeel van het bestuur met betrekking tot de aanbidding, uitgifte of overdracht van participaties in de Coöperatie algemene regeling behoeft, wordt geregeld in de toepasselijke participatievoorwaarden of in het participatiereglement van de Coöperatie.

12. Artikel 11 – Contributies.

- 11.1. **Contributie.** De algemene ledenvergadering kan een contributie vaststellen die ieder lid jaarlijks moet betalen. De algemene ledenvergadering heeft daarbij de mogelijkheid de contributie te differentiëren naar en binnen de ledencategorie waartoe een lid behoort. Ook kan de algemene ledenvergadering besluiten de contributie op nihil te stellen jegens leden voor wie betaling van de contributie een drempel vormt voor het lidmaatschap.
- 11.2. **Entreegeld.** De algemene ledenvergadering kan een entreegeld vaststellen dat nieuwe leden bij aanvang van hun lidmaatschap moeten voldoen.
- 11.3. **Voorstel van het bestuur.** De vaststelling van contributie of entreegeld geschiedt uitsluitend op voorstel van het bestuur.
- 11.4. **Verplichtingen.** Afgezien van contributie en entreegeld kan de Coöperatie niet eenzijdig, per besluit, enige verplichting aan de leden opleggen om financieel of in natura bij te dragen. Wel kan de Coöperatie eisen stellen aan de wijze waarop activiteiten in coöperatieverband moeten worden uitgevoerd.
- 11.5. **Algemene regeling.** Hetgeen naar het oordeel van het bestuur met betrekking tot de contributie of het entreegeld algemene regeling behoeft, wordt geregeld in het huishoudelijk reglement.

13. Artikel 12 – Boekjaar en Jaarrekening.

- 12.1. **Boekjaar.** Het boekjaar van de Coöperatie is gelijk aan het kalenderjaar.
- 12.2. **Begroting.** Jaarlijks legt het bestuur voorafgaand aan de algemene ledenvergadering over het strategische beleid, aan de algemene ledenvergadering een begroting voor het volgend boekjaar ter beoordeling voor. De begroting gaat vergezeld van het strategisch beleid van de Coöperatie.
- 12.3. **Jaarrekening.** Jaarlijks binnen zes maanden na afloop van het boekjaar – behoudens verlenging van deze termijn met ten hoogste vier maanden door de algemene ledenvergadering – maakt het bestuur een jaarrekening op, die aan de algemene ledenvergadering ter vaststelling wordt overgelegd. De jaarrekening gaat vergezeld van het bestuursverslag en van de accountantsverklaring als bedoeld in lid 7 ofwel de verklaring van de kascontrolecommissie als bedoeld in lid 8.
- 12.4. **Ondertekening.** De opgemaakte jaarrekening wordt ondertekend door alle bestuurders; ontbreekt de ondertekening van één of meer van hen, dan wordt dat onder opgaaf van de reden gemeld.
- 12.5. **Inzage.** Het bestuur zorgt dat de opgemaakte jaarrekening en het bestuursverslag vanaf de oproep voor de algemene ledenvergadering tot aan de vergadering voor alle leden is in te zien op het vestigingsadres van de Coöperatie.
- 12.6. **Vaststelling.** De jaarrekening wordt vastgesteld tijdens een algemene ledenvergadering die het bestuur uiterlijk een maand na het opmaken van de jaarrekening laat plaatsvinden. Door vaststelling van de jaarrekening wordt niet automatisch decharge verleend aan het bestuur; hiervoor is een apart besluit nodig.
- 12.7. **Accountantsverklaring.** De algemene ledenvergadering kan aan een accountant opdracht verlenen tot onderzoek van de jaarrekening. De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan het bestuur. De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek in een verklaring weer.
- 12.8. **Kascontrolecommissie.** Indien geen accountant als bedoeld in lid 7 is benoemd, dan benoemt de algemene ledenvergadering jaarlijks een kascontrolecommissie die bestaat uit tenminste twee leden, alsmede een plaatsvervangend lid, die geen deel mogen uitmaken van het bestuur. De commissie onderzoekt de jaarrekening en brengt aan de algemene ledenvergadering verslag van haar bevindingen uit. Vereist het onderzoek van de jaarrekening bijzondere boekhoudkundige kennis, dan kan de commissie zich door een deskundige doen bijstaan. Het bestuur is verplicht aan deze commissie alle door haar gewenste inlichtingen te verschaffen, haar desgewenst de kas en waarden der Coöperatie te tonen en inzage van boeken en bescheiden der Coöperatie te geven.
- 12.9. **Geen vaststelling.** De jaarrekening kan niet worden vastgesteld, indien de algemene ledenvergadering geen kennis heeft kunnen nemen van de verklaring van de kascontrolecommissie dan wel de accountant.

14. Artikel 13 – Aansprakelijkheid.

- 13.1. **Uitgesloten aansprakelijkheid.** Iedere verplichting van leden of oud-leden om in een tekort van de Coöperatie bij te dragen, is uitgesloten. Vanwege deze uitgesloten aansprakelijkheid

zal de Coöperatie steeds haar volledige naam gebruiken (inclusief de letters U.A.), behalve waar het gaat om reclame-uitingen.

15. Artikel 14 – Winstbestemming.

- 14.1. Reservering.** De blijkens de vastgestelde jaarrekening behaalde winst wordt gereserveerd voor de groei en continuïteit van het bedrijf dat de Coöperatie uitoefent, echter zonder afbreuk te doen aan het bepaalde in lid 2.
- 14.2. Uitkeringen.** Terugbetalingen en andere uitkeringen uit de behaalde winst waartoe de Coöperatie zich ingevolge de uitgifte van participaties heeft verplicht, hebben voorrang op de reserveringen bedoeld in lid 1, echter zonder afbreuk te doen aan het bepaalde in lid 3 en in artikel 15 lid 2.
- 14.3. Continuïteit.** Terugbetalingen en andere uitkeringen uit de behaalde winst blijven achterwege indien en voor zover het bestuur weet of redelijkerwijs behoort te voorzien:
- (a) dat de Coöperatie na betaling niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden; of
 - (b) deze terugbetalingen of andere uitkeringen onverenigbaar zijn met financieringsvoorwaarden waaraan de Coöperatie gebonden is.
- 14.4. Bestemmingsreserve.** In plaats van reservering zoals bedoeld in lid 1 kan een deel van de blijkens de vastgestelde jaarrekening behaalde winst worden gereserveerd in een of meer daartoe op voorstel van het bestuur door de algemene ledenvergadering in te stellen bestemmingsreserves, voor verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving in het Werkgebied van de Coöperatie.
- 14.5. Besluit bestemmingsreserve.** Reservering zoals bedoeld in lid 4 geschiedt op basis van een vooraf door het bestuur met instemming van de algemene ledenvergadering bepaalde verdeelsleutel, dan wel op voorstel van het bestuur, door de algemene ledenvergadering, zij het altijd met inachtneming van de verplichtingen bedoeld in lid 2.
- 14.6. Besteding bestemmingsreserve.** Besteding van gelden uit een bestemmingsreserve zoals bedoeld in lid 4 is onderworpen aan goedkeuring van de algemene ledenvergadering, en geschiedt op voorstel van een daartoe in te stellen commissie. Hetgeen ten aanzien van die commissie of (de besluitvorming over) de besteding van gelden uit een bestemmingsreserve naar het oordeel van het bestuur algemene regeling behoeft, wordt opgenomen in een reglement. Per bestemmingsreserve kan daartoe een afzonderlijk reglement worden vastgesteld. Op besteding van gelden uit een bestemmingsreserve zoals bedoeld in lid 4 is het bepaalde in lid 3 van overeenkomstige toepassing.
- 14.7. Geen uitkering aan leden.** De Coöperatie is niet bevoegd tot uitkering van winst of reserves aan de leden, met uitzondering van de terugbetalingen en uitkeringen bedoeld in lid 2, en uitkering van projectreserves zoals bedoeld in artikel 15, tot het beloop van het saldo op de bijbehorende projectrekening.
- 14.8. Tekort.** Blijkt uit de vastgestelde jaarrekening van de Coöperatie een tekort dan wordt dat – voor zover mogelijk – ten laste gebracht van de reserve bedoeld in lid 1, en pas in laatste instantie ten laste van de bestemmingsreserve(s) bedoeld in lid 4. Voorgaande doet geen afbreuk aan het bepaalde in de eerste volzin van artikel 15 lid 3.

- 14.9 **Wettelijke beperking.** Ten laste van de door de wet voorgeschreven reserves mag een tekort slechts worden gedelgd voor zover de wet dat toestaat.

16. Artikel 15 – Projectrekening en projectreserves.

- 15.1. **Projectrekening en projectreserve.** De participatievoorwaarden kunnen voorzien in een door de Coöperatie in verband met de onderhavige participaties bij te houden projectrekening alsmede in een in verband met de onderhavige participaties te vormen projectreserve. Op de projectrekening worden bedragen geboekt waarop de participanten ingevolge de participatievoorwaarden recht hebben, maar die desondanks niet door de coöperatie zijn uitgekeerd. De projectreserve wordt gevormd ter bestrijding van mogelijke kosten die verband houden met het project waarvoor de Coöperatie de onderhavige participaties heeft uitgegeven.
- 15.2. **Voeding projectreserve.** Een projectreserve kan uitsluitend worden gevoed ten koste van hetgeen de Coöperatie ingevolge de participatievoorwaarden aan de betrokken participanten heeft uit te keren, indien en voor zover dat in die participatievoorwaarden is voorzien. Dit dient dan te geschieden onder gelijktijdige bijschrijving van het gereserveerde bedrag op de projectrekening die hoort bij de onderhavige participaties.
- 15.3. **Aanwending projectreserve.** Een projectreserve behoort tot de reserves voor de groei en continuïteit van het bedrijf dat de coöperatie uitoefent (bedoeld in artikel 14 lid 1) met dien verstande dat deze uitsluitend mag worden aangewend ter bestrijding van kosten die verband houden met het project waarvoor de projectreserve is gevormd. Als dergelijke kosten niet meer zijn te verwachten valt de projectreserve vrij. Uit een vrijvallende projectreserve wordt allereerst – voor zover mogelijk – aan de betrokken participanten het saldo uitgekeerd van de bij die participaties behorende projectrekening, in overeenstemming met het bepaalde in de toepasselijke participatievoorwaarden.
- 15.4. **Niet uitgekeerde bedragen.** Tenzij de onderhavige participatievoorwaarden anders bepalen, worden bedragen die door toepassing van het bepaalde in artikel 14 lid 3 niet zijn uitgekeerd, bijgeschreven op de bij de onderhavige participaties behorende projectrekening.
- 15.5. **Uitgekeerde bedragen.** De projectrekening wordt in ieder geval gedebiteerd voor bedragen die, nadat ze op de projectrekening zijn bijgeschreven, alsnog aan de betrokken participanten zijn uitgekeerd.
- 15.6. **Verliezen.** Tenzij de onderhavige participatievoorwaarden anders bepalen, wordt de projectrekening gedebiteerd voor verliezen die de Coöperatie lijdt vanwege het project waar de projectrekening betrekking op heeft. Dergelijke verliezen worden – voor zover mogelijk – ten laste gebracht van de projectreserve van het onderhavige project.

17. Artikel 16 – Statutenwijziging.

- 16.1. **Voorstel.** Een voorstel tot statutenwijziging, juridische fusie of splitsing van de Coöperatie kan slechts uitgaan van het bestuur of van ten minste één/tiende van de stemgerechtigde leden.
- 16.2. **Oproep.** De algemene ledenvergadering kan alleen besluiten tot statutenwijziging, juridische fusie of splitsing van de Coöperatie als dat bij de oproep van die vergadering is geagendeerd.

- 16.3. **Versturing en inzage.** De woordelijke tekst van de wijziging wordt ten minste veertien dagen voor de vergadering aan de leden verstuurd en ter inzage gelegd op het vestigingsadres van de Coöperatie.
- 16.4. **Meerderheid.** Voor een besluit tot statutenwijziging, juridische fusie of splitsing van de Coöperatie is een meerderheid nodig van ten minste twee/derde van de geldig uitgebrachte stemmen, in een vergadering waarin ten minste twee/derde van de stemgerechtigde leden aanwezig of vertegenwoordigd is. Is dit quorum niet bereikt, dan wordt binnen een termijn van dertig dagen na deze vergadering een nieuwe vergadering bijeengeroepen, waarin het besluit kan worden genomen met een meerderheid van ten minste twee/derde van de geldig uitgebrachte stemmen.
- 16.5. **Notariële akte.** De statutenwijziging treedt pas in werking nadat daarvan een notariële akte is opgemaakt. Ieder van de in functie zijnde bestuurders is bevoegd om deze akte van statutenwijziging te tekenen.
- 16.6. **Handelsregister.** De bestuurders zijn verplicht een authentiek afschrift van de akte van statutenwijziging en een volledige doorlopende tekst van de statuten, zoals deze na de wijziging luiden, te verstrekken aan het handelsregister.

18. Artikel 17 – Ontbinding. Vereffening.

- 17.1. **Voorstel.** Een voorstel tot ontbinding van de Coöperatie kan slechts uitgaan van het bestuur of van ten minste één/tiende van de stemgerechtigde leden.
- 17.2. **Oproep. Versturing en inzage. Meerderheid.** Het bepaalde in artikel 16 lid 2, 3 en 4 is ook van toepassing op een besluit van de algemene ledenvergadering tot ontbinding van de Coöperatie.
- 17.3. **Batig saldo.** In geval van ontbinding worden uit het batig saldo – voor zover mogelijk en volgens de toepasselijke participatievoorwaarden – de positieve saldi van de projectrekeningen aan de betrokken participanten uitgekeerd, en vervolgens – voor zover mogelijk – de resterende terugbetalingen en andere uitkeringen gedaan bedoeld in artikel 14 lid 2. Hetgeen daarna van het vermogen van de Coöperatie is overgebleven wordt niet verdeeld onder de leden maar besteed overeenkomstig het doel van de Coöperatie.
- 17.4. **Bestuur.** Het bestuur regelt de vereffening.
- 17.5. **Laatste lid.** Ook het opzeggen, overlijden – of bij een rechtspersoon – het ontbinden van het laatste overgebleven lid leidt tot ontbinding van de Coöperatie. (De vereffenaar van) het laatst overgebleven lid zal dan de vereffening regelen.
- 17.6. **Bewaring boeken en bescheiden.** De boeken en bescheiden van de ontbonden Coöperatie moeten worden bewaard gedurende zeven jaren na afloop van de vereffening. Bewaarder is degene die door de vereffenaars als zodanig is aangewezen.

19. Artikel 18 - Reglementen.

- 18.1. **Voorstel.** Een voorstel tot vaststelling, wijziging of opheffing van een reglement van de Coöperatie kan slechts uitgaan van het bestuur of van ten minste één/tiende van de stemgerechtigde leden.

- 18.2. **Strijdigheid.** Een reglement mag geen bepalingen bevatten die strijdig zijn met de wet of met deze statuten. Strijdige bepalingen blijven buiten toepassing.
- 18.3. **Oproep. Versturing en inzage.** Het bepaalde in artikel 16 lid 2 en 3 is ook van toepassing op een besluit van de algemene ledenvergadering tot vaststelling, wijziging of opheffing van een reglement van de Coöperatie.
- 18.4. **Vaststelling.** Vaststelling, wijziging of opheffing van een reglement gebeurt uitsluitend door de algemene ledenvergadering, met uitzondering van het bestuursreglement bedoeld in artikel 7 lid 11, dat door het bestuur zelf wordt vastgesteld, gewijzigd en opgeheven.